

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

<p>Megjelen minden csütörtök és vasárnap reggel. Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.</p>	<p>Tizenharmadik évfolyam.</p>	<p>Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 10 fillér. Hirdetések jutányosan számíttanak.</p>
---	--------------------------------	--

A nemzeti munka ünnepe.

A nemzeti munka varázsa, az az országmentő program, mely a koalíciós álnegyvenyolc rablópolitikával szemben most indult meg nemzetmegváltó utján, egy csapásra, a színbecsületes elvek meggyőző erejével terelte egy hatalmas küzdő táborba vasárnap Baja város polgárait. A nemzeti munka kormányának égisze alatt forrott össze — mondhatni Baja és ahogy fölhangzott a Baja jövőjének kiépítéséért lángoló vezér, Podmaniczky Endre báró neve, ledőltek a politikai pártkeretek és föleszködött hatvanhetes, negyvenyolcas, valamennyien fogadalmat tettünk reá, hogy letörjük ebben a városban a polgári lelkeket kiuzsorázó, népbolondító diktatúrát és fölépítjük, visszaállítjuk a régi, kipróbált bajai vezérek segítségével a haladó, fejlődő, gazdag Baját.

Egyetlen vezérgondolat lengte át különben az elmúlt vasárnapot: hogy sorba állunk valamennyien és régi polgártársunkkal, új vezérrel, *Podmaniczky* Endre báróval az élén megszerezzük az állami segítés minden eszközét a bajai iparosoknak.

Podmaniczky báró hirdette lelkesen, tüzzel, hogy minden polgárok között az iparosokat tekintni barátainak mindenekelőtt és a nemes báró vállomását szível-lélekkel bizonyította Szabadka egész iparossága, mellyel annyi sok jót tett a humánus-szívű jeltöltő.

Am beszélnék különben a tények. A felejthetetlen nap eseményeit, a bajai iparpolgárok ünneplését, megbecsülését hozzátok haza, vigyéktek hírül — polgártársak — azoknak a keveseknek, kiket ez egyszer még itthon tartott az ellentábor féktelen terrorja és lelketlen félrevezetése.

Az alakulás.

A bajai nemzeti munkapárt megalakulásának ünnepéről és a képviselőjelölésről a követ kezd tudósításunk számol be:

Gyönyörű napra virradt Baja város lakossága vasárnap reggel. A kék égboltról derűlen tekintett alá a nap, elárasztva a mindenséget éltető sugarával. Mosolygott, élt minden a nagy természetben. Az emberek százainak

szívében szintén derült hangulat uralkodott, az ujkor hajnalhasáda édes érzésekkel töltötte el a lelkeket.

Virtuóz, élet szerzte a természetben, az emberek arcán a lelkesedés biborpirja. Ez jellemző nagyjában a bajai nemzeti munkapárt vasárnapra alakulásának és képviselő jelölésének ünnepe.

Tizenegy óra volt amikor *Ertl* József a végrehajtó bizottság elnöke a gyűlést megnyitotta. A Bárány-szálló tágas udvarán legalább kétezer ember szorongott és szemében a lelkesedés tüzevel figyelt az alakulás és jelölés minden momentumára.

— Mint a végrehajtó bizottság elnöke — kezdte megnyitó beszédét *Ertl* — a gyűlést megnyitom s a szép számban megjelent polgártársaimat, szívem teljes melegével üdvözlöm. (Hosszan tartó eljenzés.) Felkérem *Meskó* Zoltán és dr. *Bruck* Aurél urakat a jegyzői tisztésre (Eljenzés.) és hogy a szónokokat jelentkezés sorrendjében felszólítani sziveskedjenek.

Az első szónok *Willmann* János volt. Kéltői lendülettel tartott beszédét, melyben az érvek egész sorozatával sikerült bebizonyítania a nemzeti munkapárt szükségességét, a koalíciós kormányzat tehetetlenségét, sürű eljenzés, helyeslés szakította meg. Beszéde a következő:

Tisztelt Polgártársak!

A koalíciónak mesterkelt összetakolása: kormányának tehetetlenségében hozta meg a gyűlést; de még ennél is többet: az alkotó elemektől képező pártokunk programjait annyira összekuszálta és deformálta, hogy *Kossuth* Lajos nagy és a nemzet lelkesedése által megszentített hagyataikat kalandáriumos és nem kalandáriumos önálló bankkal cserélték föl; a koalíciós 67-esek pedig könnyes szemekkel kimultak; általában pedig minden téren és minden irányban olyan mesteri chaos teremtettek, melyet egységyedlű a nemzetnek tisztító szava képes elsöpörni. Ezért kellett a nemzetre apellálni. (Eljenz.)

Arra a kérdésre kell válaszolnunk, hogy a nemrég letűnt ünnepvezet nemzeti nagy kormány alkotásait helyeseljük-e és hajlandók vagyunk-e főnmaszadt vezéreit a megfogott elveikkel követni újabb bizonytalan sikerek reményében; (*Nem vagyunk hajlandók!*) hajlandók vagyunk-e újabb áldozatokat hozni csak azért, mert hazafiságunkban, buzgalomunkban nem kételkedünk; (*Nem kell a koalíció!*) avagy elég drágának tartjuk-e a tandíjat, (*Nagyon is!*) melyet kvótafőnlémlés és egyéb koalíciós kedvtelések, — milyen például a munkás biztosítás, helyesebben iparos és munkás vezárlás — címén, no meg rossz új törvények újabb terhei címén és az őrszemeknek busás dotációi címén fizetünk és ha ezeket megszo-

kaltuk, vajjon minden erőnkkel azon vagyunk-e, hogy ezen visszas helyzetünkben önön magunkat kiszabadítsuk az által, hogy a nemzeti munkapártot támogassuk, mert ez a párt a megpölygötött állami rend visszaállítását vette programjába. (*Hosszan tartó eljenzés.*)

Az a kérdés, hogy a mindanyunk által dhajtott nem csak Ausztriától hanem minden idegen országtól való függetlenségét az által akarjuk-e elérni, hogy mindanyunk válvettét erővel, lankadatlán szorgalommal, becsületesen dolgozunk és ekként egyenlőleg és összesen, anyagilag és erkölcsileg megerősödvé párhuzamosan gondját viseljük annak is, hogy iparunk magyar testvéreink kezén az idegen ipar magaslátára emelkedjék, (*Éljen!*) ugy hogy az idegen porták kinrekedjen, gazdasági terményeinknek pedig itthon találhassunk piacot; az a kérdés mászóval, hogy józan észsel és számításal, céldutatos higgadtsággal és tervszerű biztonssággal akarjuk-e jómindanyunk közös ideálját: a teljes függetlenségét elérni, avagy — erőszakkal?!

Ez a kérdés: válasszanak!
Mindanyunk újságot olvasunk és ezért csak rámutatok, hogy az egyes pártok közötti differenciák nem annyira az elvek körül, hanem a közös céloknaak milyen sorrendben és milyen időben leendő megvalósítása körül állanak fön. Egyes pártok a közjogi függetlenség kivívását sürögősbnek tartják az anyagi megerősödésnél, mások pedig — és e helyen a nemzeti munkapárt vezet, — (*Éljen!*) az anyagi megerősödést akarják legelőbb elérni, mert ezen megerősödés beálatanak pillanatában a függetlenség amugy is el lesz érve és pedig megerősödötás nélkül, mellyel ellentétben a koalíciós pártok maradványai velük együtt a nemzetiségű párt az országot ezen megrázkódótába bevalottan be akarják vinni. — Hangsúlyozom, az önállósításnak hive vagyok elvben, hiszen a nagy természetben minden élő lény szabadságra törekszik, mégis erős meggyőződésén, hogy az önállóbanknak ez idő szerint megerősödésünket be nem váró felállítása újabb adóságsz csinálás folytán újabb terheket róna reánk; (*Ugy van!*) az önálló vánterületet pedig mostanában fölállítva nem csak megrázkódótá idezne elő és nemesak átmeneti áldozatokat követelne, hanem iparos osztályunkat föltűlen biztonssággal tönkre tenné. (*Ugy van!*) Bár mily hihetellenek hangzik ez a tétel, az mégis beigazolódna, mert a rögtön önállóságot követelőnek az a kívánsága ugyan teljesűne, hogy idegen gyárosok bejónék és hön gyároska alapítanának, de bekövetkenék az is, — mire talán nem számítanak, — hogy a piacát vesztett gazda pénz nélkül, vagy kevés pénzzel maradván: kénytelen lesz az olcsóbb új hön, de valójában idegen gyártmányokat vá-

sárolni és kénytelen lesz jelenlegi iparosnák megörökolt boltját, bodáját cserbenhagyni; úgy, hogy végeredmény képen *less homi ipar, de idegen kézen és lessnek született magyar iparosok őrös hűsége!* (Ugy van!)

Ezt a tételemet analog ténnyől merítem. Évtizedekkel ezelőtt nálunk a timárirak virágzott, minden faluban megélt belőle több család; egyszerre csak előttem ismeretlen okból, külföldiek Budapesten bőrgyárakat alapították és silányabb de olcsóbb gyártmányokkal a bevétők rövidesen elhódították, úgy hogy timárijaink vagy tönkre vagy más pályára mentek, vagy a bőrgyárakba segédmunkásoknak állottak be, — elmunkásoknak nem köllötték, ezeket is külföldről hozták; (Igaz, úgy van!) úgy hogy timáriról falvakban ma már nem is tudnak, városban is alig akad mutogatónak.

Ilyen sorsra jut minden iparunk, ha a tulzók győznek; mondhatom, szép egy önállóság; lesz az, mely mellett jelenlegi független iparosoztályunk koldusbotra jut!

Mélyen tisztelt polgártársaim, több ez a remélt átmeneti megvázkodtatásnál, ez végeztes lesz az országra általában és speciel Bajára, mert ez nemcsak becsület és máris tengődő iparos polgártársaink, hanem velük együtt elő jó magyar városnak is fogja az utolsó tördőfést megadni! (Igaz!)

Aki ezt akarja elérni: ám az tartson a koalíciós hűsökhöz! (Nem kellenek! Éljen a nemzeti munkapárt!) én azonban éppen ezért politikájkulak nem tartok; velük elentében magyar ipart magyar iparos testvércink kezén kívánok megteremteni és minthogy ezt a célt a nemzeti munkapárt leginkább szolgálja: azért és csak ezért vele tartok. (Éljen!)

Hiszik és reméljük továbbá, hogy a koalíció által meghonosított azt a rendszert: minden tekintélyt és magánbecsületet sárba kell tiporni, — az új kormány tölözni fogja, hiszem és reményem, hogy a koalíció alkotta kiválóan rossz és tarthatatlan törvényeket, nevezesen a munkásbiztosítást, mértekitelést, a gazdasági eselőd és a tagosítási új törvényeket a kormány teljesen átoldozza, mert ezek a törvények, közlül különösen a tagosítási törvény hallatlan és hihetetlen tájékoztatásról tettek bizonyosat és kiszámíthatatlan károkat fognak okozni, hogyha mielőbb alapos revízió alá nem kerülnek. Ezekre részletesen kitérni ezuttal nem kívánok csak engedelmükkel még megjegyzem, hogy a választójogva vonatkozóan a kormány kebelében uralkodó állítólagos diszsonancia sem tarthat vissza attól, hogy a munkapártot támogassuk, mert őszintén demokratikus polgár csak helyeslelheti ha a családjárt és hazánkért becsületesen dolgozó honfűrsára vele politikailag egyenjövű lesz; (Ugy van, éljen!) hogy pedig a hazán, a társadalmon avagy a családján elődli módjára elősködőknek bárki fia is legyenek azok, avagy olyanoknak, akik a politikai jelenségeket elbirálni képtelenek, hogy ilyeneknek a kormány, a haza sorsát irányító jogokat szándékoznak adni, az miből sem tűnik ki.

Egyes koalíciós és a nemzetiségi pártok programjai ezt nem zárják ki, de föltéve, hogy még ezeket a programmpontokat is kikapcsolják, még ebben az esetben sem gerjeszhetnek bennünk választókban bizalmat azok, kik már egyszer választottak, nagyon sokat ígértek, anélkül hogy azokból csak keveset is valóra válthattak volna, — nem ugyan hazafiságunknak avagy buzgalomunknak megfogvatkozása folytán, hanem kizáróan kormányzásra való képességüknek hiánya folytán; egyik vezérük maga mondja: „politikájuk jó volt, de sikerhez nem vezetett.” Ez az jelenti, hogy föltűztek az országot egy politikával, melynek sikerét előre látni államférfiai bölcsességük elég erős nem volt; (Igaz!) a kormányzásához a hazafiság és buzgalom elengedhetlen feltétel, de nem — elegetdől! (Ugy van!) Mind való igaz tények ezek, nem frázisok, ezeknek mérlegelése után mindenki, ki állami rendűnk visszaállítását és a béked, de biztos fejlődést szíven viseli más pártot mint a munkapártot nem támogathat, miért is az enők ur javaslatát elfogadom tiszteletteljesen a következő határozati javaslatot terjesztem elő:

Baja thji: városnak a mai napon tartott nagygyűlésre egybegyűlt polgárai egyhangu lelkesedéssel kimondják, hogy a bajai nemzeti munkapártot megalakítják és az országos nemzeti munkapártéhoz csatlakoznak, ennek az ország boldogulására és haladására vezető törekvésit támogatják és a maguk részéről is minden igyekezetükkel oda fognak hatni, hogy a magyar haza javát és megerősödését elősegítsék és így hasznák és ennek szűvésben a rajongásig szerett városunk jövőndjét biztosítsák!

A határozati javaslatot a jelen voltak hangos, percekig tartó éljenzéssel fogadták és emelték határozattá.

Meskó Zoltán lépett ezután az emelvényre, lelkes beszédét, melyben minden igaz magyar ember őszinte vágyát juttatta kifejezésre, nagy tetszéssel fogadták. Meskó csatlakozása a 48-as polgárok egy részének a nemzeti munkapártéhoz való csatlakozását jelenti. Beszéde a következő:

Igen tisztelt Polgártársak!

Ha végigtétek a bajai nemzeti munkapárt alakuló nagygyűlésén megjelent polgártársak sokaságát, akkor látom, hogy képviselve van itt Baja város társadalmának minden rétege pártkülönbség nélkül.

Politikai pártkülönbség nélkül jöttünk itt össze mindnyájan, hogy a bajai nemzeti munkapártot megalakítsuk.

Különösen örömteljes megnyugvással tölt el engem az a tény, hogy nagyon sokan vannak független érzelmű polgárok, kik a nemzeti munkapártba belépnek.

Megtámadtak ezért bennünket és meg fognak támadni, de mi nem tartozunk felelősséggel senkinek, csakis lelkiismeretünknek. (Ugy van.)

Lelekiismeretünk pedig nyugodt. Igenis, a leghatározottabban merem állítani, hogy nyugodt lelkiismerettel és teljes férfias önzertel lephéltünk be mi, függetlenségű érzelmű polgárok a nemzeti munkapártba, mert ezen párt vezéreinek és közkatonáinak kebelében egyaránt épp oly élénk lánggal ég a hazaszeretet szent tüze mint a miénkben. Ezen párt is a haza boldogulásának, függetlenségének kivívásáért irta ki zászlajára. Csak más eszközökkel akarja ezen szent célt megvalósítani. (Éljen!)

A nagy családias végződött négy és fél éves letűnt korszak meggyőzhetett bennünket, függetlenségű érzelmű polgárok is arról, hogy hangatos, *teljesítős jelszavakkal lehet talán választások alkalmával választókat toborozni, de a mi sokat sanyargatott hazánk sorsát előbbre vinni nem lehet.* (Éljen.)

Nem sietve, de nem is pihenve, biztosan kivívhatjuk a boldog, megelégedett és gazdag független Magyarországot.

A nemzeti munkapárt ezen szent célt szolgálja. (Éljen.)

Támogassuk tehát szívvel-lelékkel az új pártalakulást, mert ezzel csakis édes hazánk és ebben a mi szűkebb hazánk, a mi polgáraink nagy intelligenciájánál, hazafias érzésénél és munkaszereteténel fogva bár jobb sorsra érdemes, de mindaddig mostoha sorsban sanyalódó, szeretett városunk jólétét is előmozdítjuk. (Nagy tetszés, éljenzés.)

Nem kell lemondanunk semmiről! Függetlenségű vágyaink fenntartásával lépünk be a nemzeti munkapártba! Ezek kijelentése után az előttem szóló igen tisztelt polgártársam indítványát örömmel és bizalommal elfogadom. (Hosszan tartó, zajos éljenzés.)

Osztronic Géza szólt fel ezután.

— Teljes szívvel és lélekkel csatlakozom — ugymond — igen tisztelt polgártársaim, a nemzeti munkapártéhoz, mert egyedül csak ettől a párttól remélhetjük megvalósulni Kossuth Lajos szent eszméit: a gazdag, a független Magyarországot. (Éljenzés.) Baja város felvilágosodott iparosai és kereskedői örömmel sorakoznak a nemzeti munkapárt zászlaja alá, azon reményben, hogy ennek a pártnak emberei szívükön viselik a magyar ipar és leterkedelem érdekeit. A bemutatott határozati javaslatot örömmel elfogadom.

Erl József a végrehajtó bizottság elnöke a bemutatott határozati javaslatot elfogadottak

és a bajai nemzeti munkapártot megalakultnak nyilvánítja.

A megalakultnak nyilvánított bajai nemzeti munkapárt egyhangu lelkesedéssel Erl Józsefet választotta meg elnökül, tanulóit adván annak a szeretetnek, őszinte ragaszkodásnak, mely személye iránt viseltetik és amellyel fáradságát, nem ismerő, önzetlen, hazánk függetlenségét, városunk boldogulását célzó munkáját helyesli és annak eléréséhez segédkezet nyújtani a legkisebbtől a legnagyobbig tiszta szívből kész.

Majd pedig a megalakult bajai nemzeti munkapárt tisztikát és nagybizottságot alakították meg, minden egyes név felolvasása után felhangzott ezer ember törkén a szívből fakadó: éljen!

Társelnökök lettek: Dr. Rosenberg Samu és Tury Mátyas. Megválasztott harminc alelnök és a nagybizottság, mely százhatvan tagból áll.

Erl József elnök úgy a maga mint a megválasztott tisztikar és nagybizottság nevében köszönetet mond a bizalomért, egyben ígert tesz, hogy minden erejével, tudásával azon lesz, hogy szeretett hazánk függetlenségét, városunk lakóinak boldogulását elősegítse. De kéri a jelenlevő polgárokat, ha nyújtsák el azt a zászlót, melyet ezen a szép tavaszi napon kibontottak, legyenek erősségei annak a szent eszmének, amely hőtiszta szövetére írva van.

Az elnök szavai után a lelkesedés a tetőfokra hágott. Percekig zuggott az éljen, lengtek a kalapok, tüzelt a szem, forrott a vér.

Nem pusztulhat el Magyarországot míg ily lelkes, munkabíró, dolgozni akaró polgárai vannak!

Vojnits István báró levele.

A lelkesedés csilapulatával Erl József pártelnök előadja, hogy városunk szeretett pártfogója, Vojnits István báró (Lelekes éljenzés!) beteg és emiatt nem vehet részt Baja város polgárainak ezen ünnepén. Vojnits báró levelet írt hozzá s ennek felolvasására Meskó Zoltán kéri fel Erl elnök. Vojnits István báró levele:

Igen tisztelt Barátom!

Örömmel értesültem arról, hogy a te és Elvbartáid lelkes közreműködésével holnap, vasárnap Baja városában is megalakul a nemzeti munkapárt. Felétek sajnálom, miszerint betegséget visszatart attól, hogy eme szép és fényes napon nagybecsült körötökben megjelenhessek és így eme sorok utján kérék fel Téged arra, miszerint légy szives ez alkalomból Elvbartáink előtt is őszinte üdvözetem, meleg rokon szemvem és legjobb szerencse kívánatomat kifejezésre juttatni. Azon biztos tudatban, hogy eme kibontott zászlót, melyet a nemzeti munkapárt lelkes és odaadó hívének báró Podmaniczky Endre (Éljen!) barátom nevével szándékoztok a küzdelemben vinni és kit én is tiszta meggyőződéssel, egész szívvel legmelegebben ajánlok nektek, győzelemre vigyék. (Éljenzés!) Báró Podmaniczky Endre (Éljen!) barátomban mindama képesség, erély és szívósság meg van, mely biztosítékát nyújtja annak, hogy szép és szeretett városok jogos és méltányos óhajai felvirágoztatása érdekében a közeljövőben már teljességgel menjenek. Mihelyt egészségem és viszonyaim engedik, magragadom az alkalmat arra, hogy nagybecsült körökben megjelenjek. Szívélyes üdvözet mellett vagyok, kézi hived

Báró Vojnits István.

Báró Vojnits István levelenek felolvasása után az őszinte szeretet igaz megnyilvánulását igazolja az, hogy Spitzer Armin a közönség sorából utat törve magának az emelvényig, azon határozati javaslatot terjesztette elő, miszerint

Fejezze ki a gyűlés őszinte szeretetét, ragaszkodását és köszönetét Vojnits István bárónak azért a nagy jóindulatért, melyel Baja város ügy öspolgárrágának mint egyesének kivált pártfogásába veszi. É s tiszta szívből kívánja, hogy viruló egészségben mielőbb körébe üdvözölhesse.

Spitzer Armin szívből fakadó javaslatát igaz lelkesedéssel emelték határozattá.

A jelölés.

Nemes József dr. szólalt fel ezután. Beszédét élénk helyesléssel, rokonszenvvel fogadta a polgárság. Érvektől gazdag szavait sűrűn szakították meg lelkes eljenzés, hallgatói magával ragadta szívből szívhez szólt. Beszédét itt adjuk:

Tisztelt polgártársaim.

Mélyen tisztelt uraim!

Történelmi idöket élünk. Alkotmányunk válságban van. A koalíció az országot válságba sodorta (*Ugy van!*) Most kell a nemzetnek itélkeznie afelött, hogy a parlament folytassa-e a jelszavak politikát, (*Elég volt!*) avagy a produktív nemzeti munka terére lépjen-e át.

Nem kélek, hogy a nemzet ítélete a koalíciós politikára lesújtó lesz.

A koalíció a lefolyt négy és fél évi parlamenti időtartam alatt, az öt év előt hirdetett jelszavak programját egyetlen egyet sem változtatott meg. De rontott az ország helyzetén.

Az állam finanszírozási viszonyai, mint amilyenek 1870. év óta nem voltak. A koalíció oly rossz kiegyezést kötött Ausztriával, mint amilyen 1868. év óta kötvé nem lett, azonteflét a kvótát felemelte, az adótörvényeket szigorította és a munkaadókat vezénylő törvénnyel sújtotta. (*Igaz, ugy van!*)

Valahányszor a nemzet nagy közjogi kérdések megoldása előtt állott, a koalíció azok megoldása előtt mindig megugrott. (*Ugy van!*)

A legutóbbi országos képviselőválasztás megeljesése előtt az ország (az Ausztriával 10 évről 20 évre) a kiegyezés megkötése előtt állott. A koalíció a választási küzdelemben az önálló vámtérület jelszavával lépett, a többséget megnyerte, de a küzdelmet, a nemzeti ellenállást folytatta mindaddig, amíg az alkotmányellenes kormány a külföldi kereskedelmi szerződéseket életbe nem léptette. Néhány napra reá ezután átvette a koalíció a kormányzatot, de az önálló vámtérületet nem csinálta meg, hanem köztött oly rossz kiegyezést, amelynek káros gazdasági hátrányos hatásait az ipar és mezőgazdaságunk még csak ezután fogja megszínelni. (*Már érezzük!*)

A koalíció a kéményt másokkal söpörtette ki, a kéményseprést másokra bízta, de mihielyest tisztá lett a kémény, nyomban előállott a nemzet elé és dicsekedve mutatta, hogy milyen hóféhér tisztá maradt és nem lett kormos.

Most is a nemzet egy nagy alkotmányos kérdés megoldása, a bankszabadalom megújítása előtt áll. A koalíciós kormány ezen jelentőségű kérdés megoldása előtt is megugrott. Az elmúlt évben lemondott a kérdés megoldása külsőben, az általa zátonyra vezetett kormányhajtót a zátonyon hagyta, fűhöz-fához kapkodott és az országot exlexbe kergette.

Majd ha az 1911. január 1-én vagy azután a bankjegyszabadalom az osztrák-magyar bankkal rendbe jő és a bankkredés nyílt meg útteni, akkor a koalíciós hazafiak ismét előállanak, a kémény kitisztítása után és mutatni fogják ismét dicsekedve: hogy mily hóféhér, tisztán maradt a hazafiságunk, illetve népszerűségünk.

T. Polgártársaim! A mi ideálunk is az önálló független Magyarország, a mi szívünkben is élnek a nemzet ábrándjai és vágyai, de azok szentek előttünk. Mi az önálló bankot, az önálló vámtérületet jelszavainknak nem használjuk, azokkal politikailag nem érdeklődünk és Kossuth Lajos szent eszméit és szent hagyományait aprópénzre nem váltjuk. (*Eljen.*)

Mi a jelszavakkal nem dobálunk, mi az ország függetlenségét külsőségekben és jelszavakban nem látjuk. Ezekkel azt meg nem változtatjuk. Az országot függetlenné teszi az, aki a nemzetet gazdaggá, anyagilag erősebbé és vagyonosabbá teszi. Mentől gazdagabb, mentől nagyobb és anyagilag mentől erősebb a nemzet, annál függetlenebb. (*Eljen.*)

Mi itt a szűkebb hazánknak a jelszavakkal való dobálódzást, a nemzetrontást tovább tétlenül nem nézhetjük, nem engedhetjük meg azt, hogy a jobb sorsra érdemes és az elmúlt század első felében még virágzó ipari és kulturális gépöntet képező városunk mind mélyebbre és mélyebbre süllyedjen, nem nézhetjük összetett kezekkel, hogy az iparunk és

kereskedelmünk sulypontja a Duna jobbparti részére helyezkedjen át és a kis dunamenti városok a mi iparunk és kereskedelmünk tulszárnyalják és nem nézhetjük tétlenül, hogy városunk közjogi jelszavaitól mámorba ejtessék és mi diktatura alatt nyögjünk. A polgárok gyakorlatának első kötelessége, mások véleményeinek tiszteletbentartása, monodta Tóth Kálmán. Nos itt politikai véleményünk adhat lehet, amíg a diktatura véleményével találkozik. Mihelyt az attól eltérő, mindjárt vesztegetők és vesztegettek csoportjai vagyunk.

T. Uraim! Ez rabszolgasági állapot. Mi nem kívánunk rabszolgák lenni, mi a magunk eszével gondolkodunk, a magunk lábán járunk és szabadok és függetlenek kívánunk lenni. Előirni, hogy mit tegyünk és mit ne, azt nem engedjük meg. Baja város polgárai szabadon határozhatnak a sorsuk felett, akként határozhatnak és itélkeznek amiként a mi érdekeinknek és a közérdeknek legjobb megfelelőinek találják. Baja város polgárai már megelégteltek a jelszavak nagypolitikát, és városunk hagyományos politikájához visszatérni kívánunk. Nos uraim a mi városi érdekeink, vágyaink és törekvéseink szószólójává az országgyűlés; a városunk közviszonyait ismerő, volt főispánunkat báró Vojnits István ömeltóságát chajtottuk felkérni és jelölni. A viszonyok alakulása folytán nem fogadhatta ő el a jelöltséget, de ajánlotta ömaga helyet barátját aki nekünk jó ismerőstünk, aki nálunk nem idegen, mert ide köti őt Baja város földjéhez a természeti kötélek.

Két gyermeke itt született, itt nevelkedtek előttünk, aki városunkban 20 évig lakott és aki mostani lakhelyén Szabadán, mint a Délmagyarországi közművelődési Egyesület ipari szakosztályának Elnöke, az ipar hatalmas pártfogójának, a helyi ipari törekvések buzgó támogatójának és a kulturális és jótékonyági intézmények lelkes apostolának bizonyult. E férfit báró Podmaniczky Endre nagybirtokos az jelöljük őt képviselőnké, mert erős a hitünk és meggyőződésünk, hogy városunk érdekeink, törekvéseinknek és vágyainknak az országgyűlésen lelkes szószólója, erős közdjője és megvalósítója leend! (*Eljen.*)

Sorakozunk a nevét visző zászló alá, kérjük őt fel képviselőjelöltünknek, vigyük győzelemre a kibontott zászlókat, mert az ő győzelme egyuttal városunk érdekeinek győzelmét jelenti és kiáltunk fel egy szível-éllel éljen Báró Podmaniczky Endre Baja város képviselőjelöltje! (*Eljenzés.*)

Dr. Nemes beszédét lelkes eljenzés követte. Utána Boroczky dr. beszélt. Lelekisítő szavait igen nagy tetszéssel fogadta a polgárság. Minden szava, minden mondata a hazáját őszintén szerető magyar ember szívéből fakadt s magával ragadta a hallgatói lelkeit. Beszédjét itt adjuk:

Tisztelt Polgártársak!

Kolonics érsek a bécsi kamarilla egyik főembere, a magyarok legnagyobb ellensége a történelem tanítása szerint ezelőtt egy kétszáz esztendővel ezt monodta:

»A magyar népet előbb koldussá, ezután némétté teszem.«

Szerinte tehát egy szegény nemzetet könnyebb szabadságától megfosztani.

Ezt az összefüggést igazolva nemzetünk további története is.

A negyvenes évek dicső mozgalmait hazánk két legnagyobb alakja Széchenyi István és Kossuth Lajos az ország gazdaságának és függetlenségének jelszavaival vezették.

Széchenyi azt akarta, hogy előbb gazdaggá teszi az országot és remélte, hogy ezután könnyen és biztosan megszerzi majd magának a teljes függetlenséget is, a gazdag és önértékes Magyarország.

Kossuth ezt megfordítva akarta csinálni. Ő előbb függetlenné akarta tenni nemzetét és ezután gazdaggá.

A boldogulás sorrendjén így vitázván legjobbjaink, az lett a szomorú eredmény, hogy az ország nem lett sem gazdag, sem független. (*Sajnos, ugy van!*)

Ugy jartunk mint a mesebeli gróf nem tudom melyik operának egyik jelenete szerint.

A gróf elment csolnakázni a tóra, fölfordult

és beleesett a vízbe. A szolgálk összeszaladnak a parton és mint operában szokás, féldrászatú éneklők körüsbán: »A gróf beleesett a vízbe, mentünk meg őt!«

Persze ha ilyen soká énekelnek, a szegény grófnak muszáj lesz megfuladni.

Ha pártoskodó politikusaink most is sokáig énekelnek, az osztrák tóba bele fog fuladni gazdaságunk és függetlenségünk is.

Ausztriával való különös viszonyunk és sokféle leközltségtünk hozza magával, hogy legtermészetesebb jogainkat csak egyenként, lépésről-lépésre nyomulva előre, vivhatjuk ki, (*Igaz, ugy van!*) mert mindent egyszerre megszerezni gyengék vagyunk.

A koalíció hazafias vállalkozása fájdalom nem hozta meg a diadalt, sőt azzal a kárral jart, hogy ellenségünk előtt föltárta gyöngegségünket.

Nem tudott pedig sikert elérni azért, mert a rendbontó elemek belekapaszkodnak kormányra szerkerének kerekébe, úgy hogy a szerker olyan kátyuba jutott, amelyből mostan már se ki, se be.

Most nem lehet más okos teendők, mint-hogy kihúzzuk a kátyuba jutott szerkeret a lassubb, de biztos nemzeti továbbfejlődés szelés országgyűjtára. (*Eljen, ugy van! Est akarjuk!*)

Botor ember az, aki azon veszededik, mit fogunk csinálni ezután, ha a kátyúból kikérlünk; csak ezt végezzük el előbb!

Józan észsel viszont nem lehet az országtól kívánni azt sem, hogy ismét azokat állítsa a székerudhoz, akik azt a kátyuba belehozták. (*Elég volt belőlük!*)

A jelen adott helyzetben, midőn arról van szó, hogy Baján ki mellé sorakozunk, leheylesebben cselekszünk ha báró Podmaniczky Endre zászlaját vissztük diadalra. (*Hosszban tartó lelkes eljenzés.*)

En is, bár nem tartozom a munkapárthoz, szível lélekkel hozzá csatlakozom, mert bízom az ő hazafias szándékában. (*Eljen!*)

Bizom benne azért is, mert olyan egyneké ldom akitől mindenki meg lehet győződve, hogy képviselői megbízatását nem fogja a saját anyagi érdekeinek, a saját emelkedésének szolgálatán fölhasználni. (*Ugy van, Eljen!*)

Közletünknek egyik legértalmasabb legátosabb jelensége ugyanis, hogy ez az iparjárt is ott is terjedőben van.

Polgártársak! Legyetek afelől meggyőződve, hogy Ausztria az a vérszopó tigris, mely lenyugzóve tartja hazánk gazdaságát, azonnal mélyebbre mereszti éles karait a mi husunkba, ha egyszerre akarunk alóla kiugrani; míg ha a »Lassan jart tovább érsz — elvét külsők, sikerülni fog ezúrtat nyernünk.

Ugy fogunk vele, mint a birkózó, akit ellenfele a földre tepert és rátérdelve a torkát szorongatja az erősebb.

Már most ha az, amelyik alul van, azt kiabálja: »Erszed el a torkamat, mert mind jart földhöz váglak! (ezt cselekszi a Justh párt) bizonyára nevétségűs dolgot cselekszik.

Inkább gyűjtök tehát erőnket és vágnak földhöz a mi ellenségünket, de csak akkor, ha majd ennek az ideje elérkezik az a biztos győzelem reményével állhatunk talpra.

Ezért éljen báró Podmaniczky Endre!

Boroczky dr. szavait szűnni nem akaró eljenzés fogadta.

Üdvözlő táviratok.

A lelkesedés csilapítáival Ertl József pártelnök indítványára a naggyűlés az alábbi üdvözlő táviratokat küldötte:

Nagyiméltóságú

Gróf Klauhn Héderváry
miniszterelnök urnak

Budapest.

Baja városában a mai napon megalakult a nemzeti munkapárt, mely alkalommal egyhangú lelkesedéssel báró Podmaniczky Endre képviselőjelöltnek kikéltatott. A megalakulásban és jelölésben résztvették 48-as és 67-es politikai irányzatú polgárok egyenesen, áthatva attól a szent meggyőződéstől, hogy a legközelebbi mint meddő, káros és rendet bontó kísérletei után minden hazafiasan

gondolkozó állampolgárnak a komoly nemzeti munka utjára kell lépnie, hogy válvezzett szorgalommal, békés egyetértéssel és fokozatos tervei-vel elérhesse, ha a megvalósíthatás ideje elérkezik, a magyar lélek és sziv egyetlen vágyát: forró szeretett magyar hazánk teljes boldogulását és függetlenségét. Ezen komoly nemzeti munka tudatától áthatva, mely tisztelettel üdvözöljük Nagyméltóságodat és hazañas vállalkozásához teljes sikert kívánunk.

Ertl József
elnök.

Dr. Rosenberg Samu,
Tury Mátvás
társelnökök.

Nemzeti munkapárt

Budapest.

Baja városában a mai napon megalakult a nemzeti munkapárt, mely alkalommal egyhangu lelkesedéssel báró Podmaniczky Endre képviselőjelöltnek kiáltotta. A megalakulásban és jelölésben résztvettek 48-as és 67-es politikai irányzatú polgárok vegyesen, áthatva attól a szent meggyőződéstől, hogy a legközelebbi mult meddő, káros és rendet bontó kísérletei után minden hazañas gondolkodó állampolgárnak a komoly nemzeti munka utjára kell lépnie, hogy válvezzett szorgalommal, békés egyetértéssel és fokozatos tervei-vel elérhesse, ha a megvalósíthatás ideje elérkezik, a magyar lélek és sziv egyetlen vágyát: forró szeretett magyar hazánk teljes boldogulását és függetlenségét. Ezen komoly nemzeti munka tudatától áthatva, mely tisztelettel üdvözöljük az országos nemzeti munkapárt központi vezetőségét és hazañas vállalkozásához teljes sikert kívánunk.

Ertl József
elnök.

Dr. Rosenberg Samu,
Tury Mátvás
társelnökök.

Méltóságos

Szemő főispán urnak

Szapár.

A mai napon a nemzeti munkapárt megalakulása és báró Podmaniczky Endre urnak jelölése alkalmából megtartott nagygyűlésünkben mely tisztelettel üdvözöljük Méltóságodat, kiben politikai vezzérüket és városunk szebb, boldogabb jövőjének megteremtőjét látjuk.

Ertl József
elnök.

Dr. Rosenberg Samu,
Tury Mátvás
társelnökök

Méltóságos

Báró Vojnits István urnak

Budapest, Borz utca 9.

A bajai nemzeti munkapárt mai napon megtartott alakuló nagygyűlésén olvastuk Méltóságodnak hozzánk intézett szeretetteljes levelét. Mely tisztelettel köszönjük Méltóságodnak városunk iránt mindenkor tanusított és ez alkalommal is kifejezett öszinte rokonszenvét és jóindulatát. Búszken valljuk Méltóságodat vezzérünknek, változhatlan tisztelettel és tántoríthatlan ragaszkodással követjük szép hazánk és városunk boldogulására, haladására és megerősödésére irányuló fáradszhatlan működésében. Egyhangu lelkesedéssel báró Podmaniczky Endre urat jelöltük.

Ertl József
elnök.

Dr. Rosenberg Samu,
Tury Mátvás
társelnökök.

Az utazás.

Ertl pártelnök köszönetét fejezve ki a megjelent polgártársaknak, tudatja, hogy délután félkettő órákor különvonattal küldöttség megy át Szabadkára, hogy Podmaniczky Endre bárót a jelölésről értesítse. Addig is felkéri a jelenlévőket, legyenek szivesen látót vendégek.

Háromnegyedik órákor indult el, a körülbelül kétezer emberből álló menet a Baránszabó udvaráról vig zeneszó mellett az állomásra.

Közel két órákor megindult a vonat Szabadka felé, az állomásról hangos éljenzés kísérte a távozókat. Biztatás az itthon maradtoktól: *vigyétek diadalra a zászlót!* Lassan lassan tűnéznek Baja város templom tornyai, közeledünk Szabadkához, hogy átadjuk zászlónkat annak az embernek, kitől jövőndő boldogulásunkat várjuk . . .

Szabadkán.

A szabadkai állomáson egész tömeg ember, sorakban vagy kétszáz iparos fogadta a bajiakat. A tűzoltózenekar lelkesítő hangjai mellett, Podmaniczky Endre báró szüntelen éltetése közben a báró palotájába vonult föl az ezere főszaporodott közönség, ahol tetőfokát érte a lelkesedés, mikor a báró választói előtt megjelent.

Ertl József pártelnök keseretlen szóval ajánlotta föl Podmaniczkyt a jelöltséget, mire a következőket mondotta:

Nagyságos Elnök ur! Mélyen meghatva ettől a nagy bizalomtól alig találok szavakat, hogy a bajai nemzeti munkapárt megistelő bizalmát megköszönjem. Legyenek meggyőződve az urak, kedves barátaim, hogy minden el fogok követni, hogy a nekem nyújtott zászlót diadalal vigyem ki a küzelemből. A jelen pillanatban politika, program beszédet nem mondok, azt egész Baja közönségének fohom előadni. (Éljenzés.)

Podmaniczky báró beszéde után a szabadkai Barány és Pest-szabókban barátságos lakomára gyűltek össze Baja város küldöttei. A fehér asztalnál igen sikerült beszédet tartott Bernhardt János dr., Jós István, Villman János, Ladányi Mór, Meskó Zoltán és Podmaniczky Endre báró.

Este kilenc órákor indult a bajai küldöttség haza és éjféli felé járt az idő amikor Bajára ért. A küldöttségben részt vett polgárok barátságos kézszerítással váltak el egymástól és a jól végzett munka boldog érzetével távoztak nyugalomra.

— **Pártiroda.** A bajai munkapárt irodája a mai nappal a Nemzeti Szálló földszintjének 18. és 19. számú szobájában megnyitott és naponta reggel 8-tól este 9-ig permanenciában van. A pártvezetőség felkéri a választópolgárokat, hogy pártügyekre vonatkozó minden kérdésben a pártirodához forduljanak. Az iroda a nagyközönségnek egész készséggel áll rendelkezésére. A pártiroda bejárata a Nemzeti szálló sugovicaparti oldalán van.

Izraelita polgártársaink figyelmébe.

Ujabb kortesfogás.

Bajban vannak a pártönkivüliek.

Az ellenpárt kétségbeesésében ismételtelen valditan állításokat használ fel tisztán kortesfogásból, csak azért, hogy megtépett zászlajának, melytől Baja város komoly polgársága elfordult, híveket próbáljon szerezni.

Ilyen csunya kortesfogás az, hogy a választási harcba a felekezeti szempontot mindenáron bele akarja vinni, azt hívné, hogy a kipróbált hűségű, régi 67-es izraelita polgártársainkat ezzel az eléggé el nem ítélhető, csunya ügyfevverrel a mi zászlónktól eltántorítja.

Nekünk nagyon rosszul esik ezt a kérdést egyáltalán szóvá tenni, mert mi mindig félte őriztük a felekezeti békét, mindig arra törekedtünk, hogy felekezeti szempontból a legtovábbról sem tévén különbséget városunk lakossága között, a békés egyetértést a város országos politika és a város ügyeinek érdekében felantassuk és biztosítsuk.

Épen azért igen sajnáljuk, hogy az ellentábor vak pártszenvédegy mindenem keresztül gázolva, nem retten vissza még attól sem, hogy úsrkök dobjon a polgárság közé és olyan indulatokat korbácsoljon fel, amelyek esetleg évekre tönkre teszik a városnak újálatul különben is állandóan veszélyeztetett és nem egyszer megbolygatott belbékéjét.

Kétszeresen sajnáljuk, hogy ez a csunya, választási trükk épen azt célozza, hogy nagyon tisztelet és mindenkor szeretettel fogadott izraelita polgártársaink párthűségét bontsa meg.

Hisszük, hogy izraelita párthiveink a túltök megszokott higgadszaggal mérleleki a csunya trükköt és megbotránkoszással fogják vissza utasítani az elntortorításokra irányuló törekvéseket.

A mi pártunknak a ráfogás, az eléggé el nem ítélhető vád ellen védekeznie felesleges, mert hiszen a mi pártunk a legliberálisabb Magyarországon s ha valamilyen politikai pártban, ugy épen a mi pártunkban felekezeti különbség nélkül, nyugodtan érezheti magát minden állampolgár, ez a párt különbséget nem tesz, hanem egyedül az ország és a város érdekeit képviseli.

A legujabb trükk a helybeli nemzeti munkapárt diadalmas nagygyűlésén elhangzott közbeszólásból lett csunya ferdtiséssel kikomponálva. Azt beszélik, hogy Wilman János beszédét a keresztény polgártársakhoz intézte. *Ez egyszeri hasznúság!* Wilmann János beszédének egyetlen egy szavából még csak következtetni sem lehet, hogy felekezeti tendenciája lett volna állásfoglalásának, hanem igenis, mikor egyik jelen volt polgártárs felekezeti irányban őt keresztényen közbekiáltott, *Willman János őt keresztényi türelemre intette.* Ily módon hangzott el az a szó: »keresztény«.

Ez a százaz tényállás, amit igazolhatnak a szónok közelében volt következő izraelita polgártársaink: Dr. Rosenberg Samu, Dr. Bruck Aurél, Hesser Gyula, Spitzer Ármán, Dr. Nemes József Fischer Béla stb.

Igen rossz szolgálatot tesznek az ellenpárton épen az izraelita polgártársainkkal, ha ha ilyen hazugságokkal a keresztények és az izraeliták közti békét megbolygatják, mert ennek városunk és polgártársaink vallják kárát.

GUBER

FORRÁS

A LEGKÖNY-
NYEBBEN
EMESZETHETŐ

ARZENES VIZ
 VÉRSEGENYSEG SÁPKOR
 IDEGGYENESÉG
 ÁLMTALANSÁG
 ÉS MINDENFÉLE GYENGESEGI
 ÁLLAPOTOKNÁL ADHATÓ
 KAPHATÓ. GYÓGYSZERTÁR, DROGUERIÁK
 ÉS ÁSVÁNYVIZKÉRSKEDÉSÉKBEN

A szerkesztésért

ORTUTAY ISTVÁN
felelős.

Társzerkesztő:

SPITZER ZOLTÁN.

Jó házból való fiu

tanulónak

felvétetik Kollár J. könyvkötészetében.